

Nr. 84 – Afzondering Ontspannen blijkt net zo machinaal geworden als de stress zelf. Maar wel niet minder nodig, blijktbaar. Onze hang naar afzondering mag dan wel eeuwenoud zijn, ze voelt meer dan ooit bij de tijd.

Weg uit de witte wereld. Rachel Dolezal

Door **Sibo Kanobana**

In 2015 werd Rachel Dolezal wereldnieuws. De voorzitter van een lokale afdeling van de NAACP, één van de oudste Afro-Amerikaanse burgerrechtenorganisaties, bleek geen vrouw van kleur, maar wit. Dat Rachel Dolezal eerst en vooral een kunstenaar is, is minder gekend. Toch wordt de kracht van haar oeuvre algemeen aangenomen, ondanks haar opmerkelijke vorm van zelfidentificatie. Dolezal is vandaag immers een paria, maatschappelijk veroordeeld voor haar transraciale identiteit, geïsoleerd van de witte mainstream die haar krankzinnig verklaart en uitgesloten van de Afro-Amerikaanse wereld die haar beschuldigt van onoprechtheid. In een wereld van zwart of wit is er geen plaats voor haar transracialisme.

Het internet gonst van speculaties over haar motieven. Heeft ze een persoonlijkheidsstoornis, is ze getraumatiseerd, is ze gek? In de Netflix-documentaire *The Rachel Divide* geeft ze zelf aan dat het organisch gegroeid is. Ze heeft zich altijd vreemd gevoeld bij *white identity*. In de overwegend witte omgeving van het noordwesten van de VS voelde ze onaangename blikken: ze is een alleenstaande witte moeder met gekleurde kinderen.

Dolezal deed een Master of Fine Arts (MFA) aan Howard University, de Afro-Amerikaanse elite-universiteit. Bij haar aanvraag had ze haar toenmalige oeuvre gevoegd: portretten uit de Afrikaanse diaspora. Op basis van haar werk ging de toelatingdienst van de universiteit ervan uit dat Dolezal zwart was en boden ze haar een *full scholarship* aan. Toen zag ze er echter nog

helemaal niet raciaal ambigu uit. Ze was een blond meisje uit Montana dat met een beurs summa cum laude een MFA zou behalen aan de beste Afro-Amerikaanse universiteit. Op zich was dat al historisch.

Ongeacht het witte ras dat Dolezal werd toegewezen bij geboorte, blijft ze hardnekkig door het leven gaan als vrouw van kleur.

Het werk van Dolezal drijft geen spot met raciale dynamieken, het is geen sarcastisch commentaar op een racistische wereld, het is geen reportage zoals *Black Like Me* (1961) van John Howard Griffin – een witte man die zich maquilleerde als Afro-Amerikaan en zes weken doorheen het raciaal gesegregeerde zuiden van de VS reisde. Haar werk getuigt van diepe oprechtheid en haar zelfbeeld verstoort grondig de raciale orde. Het houdt ons een spiegel voor, en ongeacht wat je over haar denkt, kan je niet ontkennen dat haar ongebruikelijke identificering ons confronteert met pertinente vragen. Bovendien klaagt haar werk alle vormen van onrecht aan: racisme, kindermishandeling, genderongelijkheid, homofobie, milieuvervuiling. Alle relevante maatschappelijke thema's van deze vroege 21e eeuw passeren de revue.

In het grootste deel van haar werk zal je een element van isolatie terugvinden, omdat veel afbeeldingen zich concentreren op de aanwezigheid van slechts één enkelvoudige figuur. Haar werk straalt spanning, scheiding, verlatenheid, vervreemding of pijn uit. Wellicht de beste illustratie van haar isolement en veroordeling is *Whitewashed*, haar miniatuursculptuur van een kleine witgeschilderde elektrische stoel in de diepe zwarte schaduw van een zwarte nis.

Rachel Dolezal beweert dat ze zich nooit heeft thuis gevoeld in de witte wereld. Ongeacht het witte ras dat haar werd toegewezen bij geboorte, blijft ze hardnekkig door het leven gaan als vrouw van kleur. De prijs die ze daarvoor betaalt, is maatschappelijke veroordeling en bittere eenzaamheid. De opbrengst blijkt een niet aflatende creativiteit.

Het oeuvre van Rachel Dolezal vind je terug op www.racheldolezal.com.

Sibo Kanobana